

Orimattilan kaupunki

Viite: Lausuntopyyntö 14.1.2026

Asia: Jokirannan osayleiskaavan muutos valmisteluvaihe, Orimattila

IBV Suomi Oy suunnittelee Orimattilan Jokirannan alueelle noin 143 hehtaarin aurinkopaneelikentistä muodostuvaa energiatuotannon aluetta. Aurinkovoimalan teho olisi n. 100 MWac. Osayleiskaavalla luodaan edellytykset aurinkovoimalan toteuttamiselle. Kaava-alue sijaitsee Päijät-Hämeen maakunnassa, Orimattilan keskustaajaman luoteispuolella. Suunnittelualue rajautuu pohjoisessa Myllyntiehen ja etelässä sekä lännessä Porvoonjokeen, idässä alue rajautuu voimalinjoihin. Koko suunnittelualueen pinta-ala on noin 268 hehtaaria. Aurinkovoimalan hankealue 143 ha sisältää paneelirivistöjen lisäksi alueen sisäiset muuntamot, kaapeloinnit hankealueen sisäiselle sähköasemalle, voimajohto sähköasemalta KSOY:n ilmajohtoon, alueen sisäiset huoltotiet, aitarakenteita sekä huoltorakennuksen/ varaosakontin, invertterit ja katkaisijakentän

Lahden museot/ Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo antaa valmisteluvaiheen aineistosta (Kaavaselostusluonnos ja kaavakartta 16.12.2025; Sweco Oy) pyydettyä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Viitaten Museon 14.1.2026 antamaan lausuntoon: hankealueen muinaisjäännöstiedot ovat ajan tasalla. Hankkeelle ei ole esteitä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue sijoittuu ja koillis- ja luoteisosistaan maakunnallisesti arvokkaalle *Virenojan kulttuurimaisema*-alueelle (MaMa 2024) ja rajautuu pohjoisessa maakunnallisesti arvokkaaseen rakennetun kulttuuriympäristön alueeseen *Virenojan kylä* (MARY 2024). Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue *Porvoonjokilaakson viljelymaisema* (VAMA 2021) sijoittuu noin 3,5 km etäisyydelle kaava-alueen eteläpuolelle. Kaava-alue rajautuu lisäksi paikallisesti arvokkaaseen rakennetun ympäristön alueeseen kohdenimellä *Virenojan kulttuurimaisema* (KUKUSE 2005).

Kaavaselostuksessa on osittain tunnistettu suunnittelualueen lähialueiden arvoalueet ja -kohteet. Selostukseen tulee lisätä tiedot myös edellä mainitusta paikallisesti arvokkaasta rakennetun kulttuuriympäristön alueesta.

Kaavamuutoksen tueksi on laadittu maisemaselvitys (9.6.2025; IVB Suomi Oy). Hankkeesta on pidetty aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu 26.11.2025. Museo on neuvottelussa tuonut esiin sen, ettei maisemaselvityksessä ei ole hyödynnetty tuoreita Päijät-Hämeen liiton maakuntakaavan uudistamista

varten teettämiä kulttuuriympäristön selvityksiä (MAMA ja MARY 2024-inventoinnit). Lisäksi maisemaselvityksessä ei ole otettu kantaa alueella meneillään olevien hankkeiden yhteisvaikutuksista maisemaan. Myöskään suunnittelualueen rakennettua kulttuuriympäristöä ei ole maisemaselvityksessä huomioitu.

Museo on osallistumis- ja arviointivaiheeseen antamassa lausunnossa (14.1.2026) todennut, että kaavaselostukseen tulee selvittää ja kuvailla hankealueella sekä sen vaikutusalueella sijaitseva rakennuskanta sanallisesti ja valokuvin sekä siihen kohdistuvat vaikutukset. Kaavaselostuksessa todetaan, että suunnittelualueen rakennuskanta on muodostunut pääosin sotien jälkeen. Voimassa olevassa Keskusta-Virenojan osayleiskaavassa (2007) ei ole osoitettu paikallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita, jotka sijaitisivat suunnittelualueella. Tästä huolimatta, osayleiskaavan iän huomioiden on perusteltua, että suunnittelualueen rakennuskanta kuvaillaan sanallisesti ja valokuvin kaavaselostukseen, jotta voidaan ottaa kantaa mahdollisiin suojelukysymyksiin.

Hankealue on nykyisin pääosin viljelykäytössä olevaa peltoaluetta, johon sijoittuu metsäsaarekkeitä. Maisemaselvityksessä on tunnistettu lähialueiden arvoalueet ja -kohteet. Edellä mainitun paikallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristöalueen (KUKUSE) tiedot tulee lisätä myös maisemaselvitykseen, sekä päivittää sitä myös muilta, aiemmin mainituilta osin.

Vaikutusten arviointia varten on laadittu kahdeksan havainnekuvaa aurinkopaneelien näkyvyydestä maisemassa. Maisemavaikutuksia on lisäksi arvioitu erillisessä taulukossa, jonka mukaan Virenojan kulttuurimaisemaan (MaMa) sekä asutukseen kohdistuvat vaikutukset ovat kohtalaisia. Taulukon mukaan hankkeen suurimmat vaikutukset kohdistuvat paikalliseen kulttuurimaisemaan, muuttaen alueen luonnetta merkittävästi. Kaavaselostuksessa vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön on arvioitu melko suppeasti ja selostusta tulee tältä osin täydentää.

Kuten maisemaselvityksessäkin todetaan, visuaalisia vaikutuksia hankkeesta kohdistuu myös alueen pohjoispuolella sijaitsevalle Myllyntielle. Alueen laajat yhtenäiset peltoaukeat ovat sen yksi ominaispiirre. Hankealuetta on muutettu selvityksen laadinnan jälkeen siten, että voimat sijoittuvat kauemmaksi Myllyntiestä, mitä museo pitää alueen kulttuuriympäristöarvojen vuoksi positiivisena. Kaavakarttaan merkityt M ja MA alueet pohjoisessa ja idässä sekä MT-alue koillisessa lieventävät hankealueelta aurinkopaneeleista ympäristöön aiheutuvia vaikutuksia.

Museon näkemyksen mukaan hankkeen vaikutukset ovat paikallisesti merkittäviä ja sen vuoksi jatkosuunnittelussa tulee edelleen tarkemmin huomioida aurinkovoima-alueen maisemallisten vaikutusten lieventämistoimepiteet ja merkitä ne kaavakarttaan. Kaavakartalle tulee lisätä myös maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristöalueen rajausta, sekä määräysosa.

Virenojan alueella meneillään olevien aurinkovoima- ja datakeskushankkeiden muodostamia yhteisvaikutuksia tulee tarkastella ja arvioida lisää suunnittelun edetessä.

Museolla ei ole muuta huomautettavaa Jokirannan osayleiskaavan muutoksen valmisteluvaiheeseen rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman suojelun osalta.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

arkeologi Kimmo Kyllönen

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Lupa- ja valvontavirasto